

Skal på offensiven i tobakksarbeidet

– Legeforeningen skal være en spydspiss i arbeidet for å redusere bruken av tobakk. Derfor går vi inn for radikale tiltak, sier president Torunn Janbu.

– For å få ned antallet røykere og snusere vil Legeforeningen at adgangen til kjøp og salg av tobakksprodukter innskjerpes. Røyking og snusbruk er i stor grad en atferd man sosialiseres inn i. Å hindre nyrekruttering av ungdom som røykere og snusbrukere er derfor viktig. Det er foruroligende mange eksempler på at ungdom under 18 år får kjøpt tobakk. Det er derfor all grunn til å skjerpe håndhevingen av aldersbestemmelsene, sier en tydelig og engasjert president.

– Sentralstyret ønsker at Legeforeningen har en tydelig politikk på tobakksområdet. Målsettingen er å få ned antallet røykere og å hindre eller utsette røyke- og snusdebuten blant ungdom. Derfor foreslår vi overfor Helse- og omsorgsdepartementet at antall utsalgssteder for tobakksvarer må reduseres, sier Janbu. Legeforeningen foreslår at aldersgrensen må håndheves bedre, og at det må bli strengere reaksjoner ved brudd på aldersgrensebestemmelsene. Avgifter på tobakksprodukter må også økes. Dette vil redusere forbruket blant unge, mener foreningen som også går inn for at arenaer for barn og unge må være røykfrie. Foreningen mener også at brudd på aldersgrensen ved salg av tobakk bør få konsekvenser for bevillingen for salg av alkohol, i alle fall bør dette utredes nærmere.

Antall utsalgssteder må begrenses

– Vi mener det er gode argumenter for å se salg av tobakksprodukter og alkoholholdige produkter i sammenheng. Begge produkter krever kunnskap om håndheving av 18 års grensen. Salg av øl skjer over hele landet, og befolkningen vil fortsatt ha tilgang på tobakk over hele landet, sier Janbu.

– Salg av tobakk er ikke underlagt noen form for restriksjoner, utover at selger av tobakksproduktet må være myndig. Legeforeningen mener det bør innføres restriksjoner utover dette, sett ut fra et folkehelseperspektiv. Aldersgrensen for å kjøpe tobakk må håndheves sterkere og antall utsalgssteder må reduseres betraktelig. Legeforeningen vil derfor arbeide for at det bare er butikker/utsalgssteder med bevilling for salg av alkohol som skal ha anledning til å selge tobakk. Disse utsalgsstedene har også erfaring med å håndheve aldersgrensen, derfor tror vi at dette er en god kobling, sier Janbu. Salg av tobakksvarer bør kun skje i den samme tidsperioden som det er tillatt å selge alkoholholdige produkter.

Helseadvarslene må fornyes

– Vi støtter arbeidet med at det kommer nye helseadvarselstekster på tobakksprodukter,

sier Torunn Janbu. – Vi mener det er behov for å gi mer informasjon om helseskadene ved å røyke og vil foreslå at det legges et tillegg med informasjon om helseskadene og hvor man kan få hjelp inn i tobakksbutikkene i form av pakningsvedlegg. Vårt initiativ gjennom tobakksfritt om at tobakksprodukter skal ligge under disk og ikke eksponeres i utsalgsstedene er nå fremmet av Regjeringen. Det er et godt tiltak som jeg håper får helhjertet støtte. Vi skal bidra der vi kan for at dette gis tilslutning, og vi håper tiltaket snart gjennomføres, sier Janbu.

Fortsatt avgiftsøkning på tobakksprodukter

– Økte avgifter på tobakksprodukter reduserer forbruk blant unge. Derfor støtter vi og vil arbeide for dette tiltaket, som vi vet har effekt på ungdom. Undersøkelser fra Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) viser at ungdoms forbruk er prisfølsomt, slik at økte avgifter fører til nedgang i forbruk. Derfor må avgiftene på tobakksprodukter økes, mener hun.

Snusbruk gir helseskade

– Vi opplever en foruroligende økende bruk av snus. Bruken av snus har økt kraftig i de senere år, først og fremst blant yngre menn, men gradvis også blant yngre kvinner. Forebygging av snusbruk må derfor intensiveres med samme virkemidler som benyttes ved annen tobakksforebygging, understreker Janbu. Avgiftsøkning er et av de mest effektive virkemidler for å redusere bruk av tobakk, spesielt når det gjelder ungdom. I dag er avgiftene på snus langt lavere enn for sigaretter. Legeforeningen har gjentatte ganger tatt opp at avgiften på snus må harmoniseres med avgiften på sigaretter. Det er gledelig å se at Stortinget har gjennomført noe, men man har ikke gått langt nok, sier hun. Kreftheadvarsel på snusemballasje må gjeninnføres. – Selv om det er flest menn som bruker snus, må snusforebyggende tiltak også rettes mot kvinner, sier Janbu.

Øke antallet røykfrie arenaer

– Legeforeningen vil foreslå at det skiltes og innføres forbud mot å røyke på holdingssteder for buss, tog og taxi. Legeforeningen mener at det i første omgang bør gjennomføres en kampanje som oppfordrer befolkningen til ikke å røyke på slike steder. Legeforeningen etterlyser også at alle idrettsarenaer skal være røykfrie. – Lagledere, trenere og personer som er involvert

Legeforeningen vil foreslå røykeforbud på holdingssteder for tog, buss og taxi. Illustrasjonsfoto Colourbox

i idretten må utfordres til å være røykfrie i idrettsammenheng. Disse er viktige rollemodeller for barn og ungdom og må gå foran som et godt eksempel, understreker legepresidenten.

Videregående skoler som forbyr røyking i skoletiden, har klart færre elever som røyker enn skoler hvor det er tillatt å røyke i eller utenfor skolegården. Alle videregående skoler bør være røykfrie og en innføring av dette vil være et viktig tiltak for å redusere ungdomsrøyking, mener Legeforeningen.

Kampanjer og tilbud om røykeavvenning

– Det er viktig at tiltak som de ovennevnte følges opp med kampanjer som viser fordelene ved å være røykfri, både for ungdom og voksne. – Det er derfor flott at Helsedirektoratet nå på nyåret har vist KOLS-kampanjefilmene. Disse er gode og informative. Vi har informasjon om at disse oppfattes av ungdom og at de ser konsekvenser for egen helse av å røyke, sier Janbu. – Tilbud om røykeavvenning og veiledning hos allmennleger må intensiveres. Undersøkelser viser at legers intervensjon hjelper og et slikt virkemiddel må benyttes. – Jeg vil også anbefale at myndighetene legger til rette for at røykeavvenning kan skje hos lege før det er oppstått helseskader hos pasientene, avslutter Janbu.

Ellen Juul Andersen

ellen.juul.andersen@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk